

ГОДИШЕН ИЗВЕШТАЈ 2018

СОДРЖИНА

2018, годината зад нас.....	4
НФФ, глас на земјоделците	5
НФФ промовира родова рамноправност	6
Климатските промени, закана за земјоделството.....	8
Организациски развој.....	11
Развој на бизнисот	12
Лобирање и застапување	14
Родова еднаквост.....	16
Студиски кружоци	17
Вмрежување и регионална соработка	17
Финансиски преглед 2018	20

2018, годината зад нас

Годината зад нас, 2018, донесе значајни промени за целата земја што влијаеше врз работната околина, но, и на развојните трендови во граѓанското општество.

- Генералниот фокус на јавноста во текот на целата година беше врз дневно политички промени поврзани со прашањето за името, јавниот простор беше преплавен со вакви вести што резултираше во недостаток на јавен интерес за земјоделството и ограничена видливост на НФФ.
- Правните и економските реформи, владеењето на правото сè уште се многу голем проблем кој ги оптоварува секојдневните активности и ги забавува напорите за севкупен развој на општеството, недостатокот на транспарентност и долгорочни економски планови, како и сеуште голем ризик за корупција.
- Ветувањата на МЗШВ за интензивирана државна поддршка на земјоделскиот сектор и планови (субвенции за зелена нафта, нов гарантен фонд за земјоделство, нови шеми за осигурување во земјоделството, нов регистар на земјоделски стопанства, подобрени процедури и критериуми за ИПАРД мерки итн. ...) не се имплементираа и создадоа големо разочарување кај руралното население што и понатаму предизвикува недоверба, откажување од земјоделската дејност и миграција.
- Производствените цени на повеќето производи беа повисоки од цените за откуп поради намалените приноси, пониската продуктивност од климатските промени, како и монополизацијата на компаниите кои вршат откуп што дополнително ја намали економската моќ на руралното население и претставува чекор напред кон сиромаштијата.
- Зголемен интерес на земјоделците за НФФ, идентификувана потреба за застапување, лобирање и застапување за општо добро (зголемена доверба кај фармерите / членовите, признание на активностите на НФФ).
- Воспоставени се механизми за комуникација со повеќето државни институции преку писмени анализи, извештаи, како и дискусии за понатамошна соработка и заедничка работа во поддршка на земјоделството и руралниот развој (НФФ застапена во потсекторските групи и другите работни тела на МЗШВ и сродни институции)
- Интересот на јавноста и интересот на државните институции за родова еднаквост и унапредување на жените од руралните средини се зголеми преку голем број активности предводени од главниот настан "Меѓународен ден на жената / декларација на руралните жени" (сите засегнати страни, донатори, Владата на РМ, невладини организации на едно место за заеднички интерес и заедничка цел во рамките на Програмата We Effect)

Сите горенаведени промени го одразуваат контекстот кој сам по себе е предизвик, како и предизвикувачки фактор за НФФ во понатамошното делување. Поради овие причини НФФ практикува многу внимателен, аналитички пристап за справување со вистинските прашања на соодветен начин кој ќе продолжи во текот на 2019 година

НФФ, глас на земјоделците

НФФ се декларира и функционира како глас на земјоделците, здружени во заедничката мисија дека само организираниот земјоделец е лидер во развојот на земјоделството и визијата за стабилно село кое е стабилно земјоделство.

Основна дејност и главна вредност на организацијата е промовирање на потребите на земјоделците и руралното население за подобрување на нивниот живот. На тој начин НФФ ги поддржува активностите за лобирање и застапување кои водат кон повисоко признавање на земјоделците во општеството и влијаат врз донесувањето одлуки. Во 2018 година НФФ подготви на 12 извештаи, анализи, студии поврзани со клучните прашања за развој на земјоделството. Првиот форум за земјоделство, дискусии, тркалезни маси, заеднички настани со други невладини организации и институции ја зајакнаа сликата за НФФ во јавноста и имиџот на организацијата во општеството.

Учеството на НФФ на Алфа ТВ Отворено за анализа на државните политики, активностите на МЗШВ и позицијата на земјоделците создаде цврста верба и сериозен имиџ за организацијата. Од друга страна, организацијата на Меѓународниот ден на руралните жени со напорите на сите донатори и проекти во секторот за родова еднаквост и потпишување на Декларацијата од МЗШВ, МТСП и НФФ ја подигнаа свеста за жените во руралните средини. Силниот говор за искуствата и потребите на руралните жени што се емитуваат во националните медиуми ја промени перцепцијата за жените земјоделци. Организацијата на првиот земјоделски форум во соработка со академското општество (Земјоделски факултет), Националната агенција за проширување и земјоделците го илустрираа капацитетот на НФФ за организирање, умерени и понатамошни елаборирање на потребните промени во земјоделскиот сектор, реформи и мерки за поддршка.

Од друга страна, преку проектот за институционална поддршка се овозможи градење на вештини, трансфер на знаења, поврзување и проширување на нивото и обемот на активностите на НФФ за одредени области. Еден од примерите беше учеството на расправата на ОН за спроведување на Конвенцијата за елиминација на сите форми на дискриминација против жените. Како дел од целиот процес за подготовка, анализа на главните проблеми и ризици за имплементација на Конвенцијата, како и директно учество на сослушувањето, НФФ го прошири својот капацитет во оваа област, ја подобри својата видливост и најважната создаде сосема нов имиџ за состојбата со руралните жени во земјата, како што претходно седниците на овој Комитет во однос на Македонија беа главно поврзани со сексуалната и етничката дискриминација на жените. Ова резултира со Извештај на Комитетот и препораки кои ги илустрираат напорите и на значително ниво одговараат на заклучоците, барањата и очекувањата подготвени од НФФ. Во согласност со тоа, НФФ дополнително се обиде да ја смени програмата мерката МЗШВ за поддршка на руралните жени, која беше целосно дискриминирачка во однос на критериумите за возраста, брачниот статус и бројот на деца во многу гласен и партиципативен процес проследен со јавноста и поддржан од Министерството за труд и социјална политика.

Следејќи го Акцискиот план за НФФ за 2018 година, препораките од "We Effect" и внатрешниот процес на развој и реформи, има зголемен успех и подобрена позиција на НФФ како членска, демократска и транспарентна организација. НФФ изработи голем број процедури и протоколи кои се во согласност со политиките на "We effect" и меѓународните стандарди кои ја подобруваат транспарентноста и демократскиот процес на донесување одлуки. Административните процедури и институционалното зајакнување се засноваат на стратегии и планови за партиципација, следени и оценети на три нивоа (оперативни, стратешки и надворешни), индикатори и цели кои се следени и резултатите и влијанијата се трајно анализирани.

Од една страна, функционалното и резултатно ориентираното Генерално собрание, 4 сесии на УО на НФФ, бројни состаноци на потсекторските групи, редовни седници на Мрежата на жени земјоделци, Мрежа на млади фармери, работилници за планирање и мониторинг се доказ за многу партиципативен и демократска пракса во организацијата. Од друга страна, процедурите во пракса, административниот капацитет, силниот тим, здравата финансиска политика без пари, подобрена видливост и зголемена транспарентност го докажуваат зголемениот интерес на партнерите, проектите и донаторите за понатамошни заеднички активности.

Поддршката од We Effect до НФФ и преземените активности овозможуваат зголемен капацитет и подобрена изведба на НФФ на сите нивоа. Поради оваа причина веруваме дека оваа соработка во континуитет ќе овозможи градење силна, релевантна и ефективна организација на земјоделците во земјата.

НФФ промовира родова рамноправност

Националната федерација на фармери е организација која постојано работи на родова рамноправност и подобрувања на учеството на жените во процесот на донесување одлуки. Пред две години, организацијата избра жена за претседател на организацијата која беше почеток на една нова ера, како што го нарекуваат членовите. Покрај тоа, три жени се дел од Управниот одбор на НФФ кој се состои од вкупно 9 членови. Во последните неколку години, тие работат поблиску за родова еднаквост, со силен фокус на застапувањето и економското зајакнување на жените. Во активностите за застапување, женските земјоделки се застапуваат сами пред локалните и националните институции. Националната федерација на фармери обезбедува обука за жените земјоделки за само-застапување и комуникација, со цел жените да се уверат кога учествуваат во активностите за застапување и процесите на донесување одлуки. Во рамките на организацијата, постои Мрежа на жени фармери каде што се спроведуваат активности за зајакнување на жените во руралните средини, како и нивно поголемо вклучување во креирањето на земјоделските и руралните политики. Мрежата на жени на фармери (WFN) постои од 2005 година со одлука на Управниот одбор по идентификување на потребата за нејзина активна работа во Федерацијата на фармери. Спроведување на активности за економско зајакнување на руралните жени, зајакнување на лидерските вештини на жените - земјоделки, пред сè, помагање во остварувањето на нивните права на сопственост на земјоделско земјиште, остварување на правото на пензија, право на образование, студиски посети, работа со фокус групи од ранливите групи од руралните средини. Ова се конкретните работи кои Мрежата на жените фармери ги става за приоритет. Мрежата има национален координатор и локални

координатори кои работат на зголемување на бројот на членови во организацијата и во моментот има мрежа од 105 членови. Мрежа на жени фармери спроведува обуки и работилници каде што жените стекнуваат соодветни знаења и образование за одредени области во земјоделството и заштита на нивните права и интереси. Голем број жени-земјоделки во Мрежата на жени фармери учествуваат на конференции за претприемништво, Национални политики за зајакнување на руралните жени и Конференции за претприемништво.

НФФ, исто така, се грижи за застапеноста на жените во потсекторските групи на Министерството за земјоделство, така што таа е единствената организација каде членови на потсекторски групи 10 се жени, а 15 се мажи. Националната федерација на фармери за прв пат има жена за претседател на организацијата и жена за заменик-претседател на собранието. НФФ иницираше процеси на застапување за подобрување на родовата рамноправност и правата на жените во земјата на национално ниво во последните неколку месеци. Нивниот претседател е номиниран за член на Националниот совет за родова еднаквост.

Во рамките на проектот, НФФ формираше 3 женски групи во 3 различни делови на земјата, кои вклучуваат повеќе од 30 жени по група. Во изминатите 2 години НФФ за овие жени обезбеди обука за економски активности, а сега, сите жени работат и генерираат приходи. Размена на искуства, обединување и подигање на свеста на руралните жени за нивната важна улога во локалните заедници и заедници преку организирање на традиционален хуманитарен настан - "Јуфкијада", на кој учествуваа 60 жени-фармери, членови на НФФ. Традиционалните норми и ограничениот пристап до земјиште се уште една од најголемите пречки за жените во Македонија. НФФ почна да организира работилници за споделување на позитивни примери од жени сопственици на земјиште кои се обраќаат кон мажи кои се сопственици на земјиште како учесници на тие работилници, со цел да ги разбијат постојните стереотипи кои, оневозможуваат жените да се регистрираат како сопственици на земјиште. Националната федерација на фармери, Мрежата за рурален развој во РМ, Министерството за труд и социјална политика и Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство на Меѓународниот ден на руралната жена потпишаа Декларација за подобрување на социјалната и економската положба на жените во руралните средини. Оваа декларација претставува пресвртница за руралните жени во Македонија. НФФ со поддршка на НРЦ и регионалната канцеларија на "We effect" во Скопје подготви Поднесок до Комитетот на ОН за елиминација на дискриминацијата врз жените (ЦЕДАВ) на неговата 71-та седница, кој се однесува на Република Македонија со нагласување на вистински проблеми и предизвици за жените од руралните области и конкретна препорака за решавање на нивните проблеми. Препораките НФФ ги испраќаат до Комитетот на CEDAW како обврски кон Владата за подобрување на статусот на руралните жени, подигање на свеста за руралните жени пред институциите и медиумите дека македонската влада треба да има ефективни, но не и дискриминаторски мерки за руралните жени во земјоделските и руралните политики и програми. "Владата треба да воспостави сет на економски мерки за да ги зголеми можностите за вработување на жените во руралните средини и да осигури дека жените од руралните средини можат максимално да ги применат субвенциите и мерките за поддршка на руралниот развој;

Министерство за земјоделство, шумарство и водостопанство со цел да се елиминираат дискриминаторските услови на привремената специјална мерка, дел од Националната програма за земјоделство и рурален развој 2018-2022, кои се однесуваат на субвенционирање до 70% од

минималната бруто плата и да се воведат услови кои ги вклучуваат сите невработени жени во руралните средини, кои се дел од земјоделските домаќинства. Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство треба да воведат мерки за поддршка кои ќе генерираат приход од економските активности на жените во руралните домаќинства. Една од мерките треба да воведат зголемена финансиска поддршка преку кофинансирање за инвестиции во нова технологија и механизација за жените-земјоделки во Програмата за финансиска поддршка во руралниот развој. Владата треба да усвои мерки за да осигура дека жените од руралните средини се застапени во процесите на донесување одлуки на сите нивоа (национално и локално ниво) во земјоделскиот сектор, вклучувајќи ги и политиките за намалување на ризикот од катастрофи, управување со катастрофи и климатски промени;

Да се вклучат руралните жени во дизајнирањето и развојот на здравствените услуги и програмите во руралните средини и да обезбедат дека сеопфатните здравствени услуги се достапни и достапни за целата земја-членка ". Главната препорака на НФФ е за подобрување на економскиот и социјалниот живот на руралните жени .

Климатските промени, закана за земјоделството

Климатските промени имаат значајно влијание врз земјоделското производство во земјата. Во последната деценија се зголеми свеста за климатските промени, но мерките за ублажување сè уште не се поставени и не се користат правилно. Од друга страна, дури и ако во наредните години се зголеми свесноста за негативните ефекти кон земјоделското производство, државата нема стратегија за климатски промени за земјоделство и рурален развој, ниту Националната програма за поддршка на земјоделството, ниту Програмата за рурален развој не обезбедуваат мерки што би ги покривале негативните ефекти и во обем и во размер. НФФ во рамките на својата работа е во допир со ефектите од климатските промени на дневна основа. Преку својот систем вршат информирање и комуникација со своите членови во моментот кога проблемот е идентификуван, тој се анализира во рамките на членовите од истиот потсектор и понатаму се дискутира со заклучоци и препораки. Честопати заклучоците и препораките се испраќаат до МЗШВ или на друга одговорна институција за итен одговор или соодветна акција. На ниво на проектот во 2018 година, НФФ спроведе околу 10 работилници со земјоделци каде што се разговараше за климатските промени, каде се споделуваа мерки и примери. Работилниците беа спроведени заедно со Факултетот земјоделски науки и храна, како и со соодветните институции односно претставници на Агенцијата за храна и ветеринарство и Националната агенција за проширување. Споделените информациите заедно со заклучоците односно советите и инструкциите беа објавени на веб-страницата на НФФ, социјалните мрежи, и како дел од националното и регионалното списание.

Животна средина и адаптација кон климатските промени

Како дел од напорите за подобрување на продуктивноста, модернизација на технологијата на производство, како и врски со пазарот, НФФ секогаш ја зема предвид еластичноста и заштитата на

природата. НФФ ги прифати и усогласи со одржливите земјоделски практики и ги промовира своите принципи повеќе од една деценија во однос на еластичноста на животната средина, во согласност со напорите на ниво на ЕУ за постигнување на економија и општество кое ефикасно ги искористува ресурсите и водата и нивна отпорност на климатски промени, заштитата и одржливо управување со природните ресурси и екосистеми и одржливо снабдување и употреба на сировини, со цел да се задоволат потребите на растечкото глобално население во рамките на одржливите граници на природните ресурси на планетата и екосистемите.

Од друга страна, зачувувањето на природата и одржливото користење на природните ресурси е важна тема во земјоделството, особено кога станува збор за органското земјоделство и употребата на не-дрвени шумски производи во висорамнините со ограничен пристап до обработливото земјиште.

НФФ во 2018 година презеде активна улога во овие области, особено во процесот на зачувување на природата и еластичност на животната средина во процесот на консолидација на земјиштето (учество на 3 состаноци на Проектниот одбор на проектот за консолидација - МАИНЛЕНД ФАО, обука за користење на природните ресурси во руралните средини од страна на ФАО, еколошки аспекти за обука за користење на почвата со Министерството за животна средина и просторно планирање, учество во обуки за лобирање и застапување за климатски промени од страна на ЕУ проектот на ЕКОСВЕСТ и ДЕМ, инсталација и едукација за употреба на метеоролошките станици во функција на ублажување на климатски промени организирани од страна на ФАО, презентација на моделот за одржливо наводнување на МК за наводнување од ЕПТИСА).

Фокус групата на НФФ во Ресен примени економски модел на одржливо користење на природните ресурси (НФФ објави Водич за одржливо користење на природните ресурси во 2017 година). Еден од членовите на НФФ, кооператива за производство на органски производи Пробуда генерира најголем дел од својот приход од собирање и продажба на шумски производи. Поради оваа причина, НФФ разговараше за одредбите од Законот, лиценцирањето и видот на наплата на природните ресурси со МЗШВ. Засега, не се направени конкретни промени во постојните законски одредби, меѓутоа интересот и вниманието кон ова прашање се адресирани.

Ублажување на климатските промени

Ублажувањето на климатските промени вклучува стратегија, оперативни планови, проекции и мерки. За жал, во нашата земја имаме само мерки, кои немаат никаква сигурна врска со план или стратегија. Понатаму, не постои јасна објаснување која од овие мерки е дел од Националната програма за поддршка на земјоделството а која е дел од програмите за поддршка на земјоделството на ЕУ. Повеќето од нив се ад хок доделени на програмата за една година, отколку од второнаведените програми. Ова е системски проблем за земјоделците и за планирање на понатамошен развој. НФФ со години дискутира и бара од МЗШВ соодветно планирање и пристап за креирање и одржување мерки за борба против климатските промени. Поради такви причини за време на првиот форум за земјоделство (јуни 2018 година) и серија на подоцнежни настани, НФФ направи многу напори да ја зголеми свеста и да воспостави функционален механизам за поддршка на ефектите од климатските

промени, како што е финансирањето на прскалки, со капка по капка систем за наводнување, заштитни мрежи, заштитни фолии и друга превентивна опрема како тензиометри, автоматски метеоролошки алати итн.

Заедно со тоа барање, НФФ анализираше примери од своите членови за негативното влијание на актуелните осигурителни политики и производи кои се поддржани од државата. Актуелните земјоделски осигурителни производи предвидуваат 60% покриеност на осигурителната цена од страна на државата и 40% од земјоделецот. И покрај тоа што нашите земјоделци платиле на време, државата не го исплатила делот како договорен, и поради такви причини голем број земјоделци не можеле да бидат надоместени по одобрувањето на штетата од страна на осигурителните компании. НФФ врз основа на такви заклучоци побара од МЗШВ за решавање на состојбата и подготовка на нови механизми за осигурување кои ќе бидат оперативни.

Намалување на ризикот од катастрофи

Во смисла на намалување на ризикот од катастрофи НФФ објави Водич за превентивни и мерки за санација од поплави (во соработка со Факултетот за земјоделски науки и храна во 2017 година), што се уште е во пракса и е еден од ретките вредни документи и основа за понатамошни мерки во областа на земјоделството.

Несреќите во земјоделството, како што се мразови и суши во 2018 година, значително влијаеја врз производството и економската способност на нашите земјоделци. Одговорот на државата беше финансиска поддршка базирана на перцепцијата на Владата на Република Македонија во смисла на вредност и обем. Меѓутоа, наместо да донесат одреден мир и поддршка на земјоделците, оваа мерка поттикна понатамошно неодобрување, разочарување и револт меѓу земјоделците. НФФ се обиде во неколку пати да обезбеди информации, предлог за механизми за пост-катастрофални мерки, но исто така инсистираше на Модел систем за превенција во земјоделството. Поради оваа причина, соработката со Центарот за управување со кризи е зајакната, но не добивме дополнителни повратни информации и сепак нашата земја не поседува систем за следење и рана превенција од земјоделски катастрофи на национално ниво.

Организациски развој

Резултати:

Зајакнати организациски капацитети, отчетност и стратешки насоки и услуги за членовите и зајакнување на регионално присуство на НФФ;

НФФ го одржа своето Генерално собрание на 30.04.2018 година на Факултетот за земјоделски науки и храна во Скопје. На официјалниот дел присуствуваа 100 луѓе, членови- делегати на НФФ, соработници и претставници на владини и невладини институции и проекти. Во официјалниот дел беше презентиран проектот "Институционална поддршка на НФФ", поддржан од We Effect. Покрај тоа, главниот проект за земјоделство финансиран од ЕУ беше презентиран на учесниците ("Поддршка на земјоделските задруги", "Воведување на национална програма за консолидација на земјиштето" спроведена од ФАО и "Мали со ниски цени, еколошки системи за наводнување". На собранието на НФФ во работниот дел присуствуваа 63 делегати, со работно претседателство составено од 3 члена од делегати, Комисијата за верификација беше составена од два члена - делегати и менаџерот за членство на НФФ. Собранието го усвои финансискиот план и планот за активности на НФФ за 2018, Извештај за активностите за 2017, вклучувајќи го и Процесот на реформи, Извештај и процесот на реформи, нацрт-планот на Петгодишната стратегија на НФФ. Исто така, Генералното собрание на НФФ ја назначи Фросина Георгиевска за нов член на Управниот одбор - претставник на Мрежата на жени фармери на НФФ. Со реформите и промените во организациските процедури поддржани од We Effect, бројот на делегати на Генералното собрание и учеството на жени фармери се зголеми. Во текот на 2015, 2016, 2017 година, во работниот дел имаше 27 делегати (6 жени и 21 мажи), а сега бројот се зголеми двојно до 63 делегати (27 жени и 36 мажи). Околу 27 објави во медиумите беа објавени за Генералното собрание, нагласувајќи дека врските со пазарот се главниот проблем во земјоделството и барањето за свикнување на Советот за земјоделство и рурален развој. - Нивото на имплементација на Акциониот план за НФФ 2018 е речиси 100% и е во временската рамка.

- НФФ како дел од својата стратешка документација ги елаборира и одобри потребните документи кои ги структурираат понатамошните области и пристапи на својата работа. НФФ ја постави својата улога и структура за лобирање и застапување, како и комуникација со своите членови и засегнати страни. Управниот одбор на 4 состаноци одобри стратешки документи, нацрт Стратегија за периодот 2019-2022 кој треба да се разгледа во првиот квартал од 2019 година и да се одобри на Генералното собрание 2019. (Стратегија за лобирање и застапување 2018-2025, Стратегија за комуникација 2018-2021, Нацрт стратегија 2019-2022, Нова структура на НФФ, Правилник за финансиско и административно работење, План за регионални претставување) - Дополнителен состанок со Управниот одбор и потсекторските групи за подготовка на План за лобирање и застапување за 2019 година и дефинирање на главни активности со поддршката на проектот од страна на We Effect за 2019-2020 година и дополнителна поддршка обезбедена од страна на Шведската амбасада.

НФФ има подобрени финансиски и административни системи. НФФ на седницата на Управниот одбор (27.06.2018 година) го одобри Правилникот за финансиско и административно работење, како и Планот за регионално претставување на организацијата (на терен), вклучувајќи ги регионите со приоритетен интерес (карта), проекциите за зголемување од членството (индивидуално и групно членство), како и планот за ангажирање на регионални претставници. Ова го постави патот напред за зголемување на членството, зголемување на приходите од членарина и зајакнување на видливоста на НФФ на терен. Овие предуслови беа исполнети со цел да се изработи структура за понатамошна идентификација на потребите на членовите на терен кои ќе послужат како основа за идните активности на организацијата. НФФ спроведе телефонска анкета со членовите со цел да создаде функционална врска со повратните информации на членовите за активностите на НФФ, да го зајакне нивното учество во работата на НФФ и да добијат идеи за потребните услуги. Овие информации ќе се користат за воведување на нови услуги од 2019 година. Услугите што беа обезбедени во 2018 година вклучуваат: 1. Лобирање и застапување преку организирана структура и модел на НФФ, 2. Информации и едукација - состаноци, тркалезни маси, обуки, саеми, СМС, веб-страница, Фејсбук, две списанија - Моја Земја и Тока Име. Покрај ова, НФФ одговори на потребите на своите членови со две нови услуги: а) Поддршка во процесот на легализација на фармите со НРЦ, б) Информации и обука за правилата за откуп на сурово млеко со АХВ (Агенција за храна и ветерина). Финансиските приходи од постојните услуги и членарината сеуште се мал дел во буџетот на НФФ, но постојано се зголемуваат. Во 2018 година вкупните приходи од услуги и членство се 349.600 денари со добивка од 176.741 денари.

- НФФ е промотор на родовата еднаквост и ХРБА во руралниот развој

Родовата еднаквост е дел од сите релевантни документи на НФФ, како на стратешко, така и на оперативно ниво. Родовата рамноправност стана дел од Комуникациската стратегија и нацрт Стратегијата за развој на НФФ 2019-2022. Како таква, НФФ има обврска и одговорност за пристап кој се заснова на човековите права во сите нејзини акции и планови, како и за родова еднаквост во нејзиниот пристап и методологија. Овие елементи станаа суштински вредности на понатамошната работа на организацијата.

Развој на бизнисот

Резултати:

- Зголемување на информираноста и образованието кај фармерите во Македонија и регионот

Образованието и информациите се сметаат за еден од приоритетите на НФФ во однос на потребите на своите членови. Во текот на 2018 година, НФФ организираше бројни образовни активности во форма на обуки, работилници, тркалезни маси. Сите овие активности требаше да ги пренесат знаењата, да ја подигнат свеста и да ги зголемат информациите. Општите резултати од ваквите активности вклучуваат: зголемено специфично знаење за технологијата на производство, зголемени информации за пазарите на земјоделски производи, подигната свест во процесот на лобирање и застапување за пристапот базиран на човекови права, зголеменото ниво на доверба во НФФ и

перцепцијата за лојалност, споделување на искуства, идентификација на нивните потреби. Од сите овие настани, НФФ направи план за следење врз основа на заклучоците, забелешките и препораките кои понатаму се користеа за моделирање на НФФ активностите и подобрување на перформансите на НФФ, како и основа за лобирање и застапување пред државните институции. Покрај тоа, НФФ го воведо и методот на студискиот кружок, врз основа на претходната програма за студиски предавања на ТоТ, каде што беше обучен еден вработен на НФФ, Благојче Најдовски. По обуката на кадарот, методот на студиски кружок се прошири меѓу членството во НФФ и беше формиран пилот Студиски кружок со група фармери во Гевгелија. Овој тип информации и образование е многу специфичен и ги илустрира структурираните и поефективни дискусии и зголемено знаење за конкретно прашање. Вклучените земјоделци се задоволни од двата состаноци организирани во 2018 година, меѓутоа е премногу рано да се измерат резултатите и постигнувањата врз основа на очекувањата од овој процес.

Во 2018 година следните настани ја обележаа информацијата и образованието на НФФ.

- Организирање состанок со производителите на лозарство во Неготино, каде што на 55 земјоделци им беа презентирани влијанието на климатските промени, потребните превентивни мерки кои требаше да се преземат, како и новите пазарни ограничувања поради тоа.
- Како дел од обуката Студиски кружок, Благојче Најдовски, менаџер за членство и услуги ја воведо програмата на студиски кружок од Шведска. Врз основа на тоа тој направи презентација на резултатите од оваа обука и планови со вработените во НФФ. Во Гевгелија е формиран првиот студиски кружок со учество на 12 земјоделци. Тема на групата на студискиот кружок е Наводнување во услови на климатски промени.

- Во напорите и плановите за млади претприемачи, градење на вештини и можности, организиран е годишен состанок на Мрежата на млади фармери, каде што беа планирани активности за наредниот период двегодишен период, со цел да се структурираат и поддржат младите во руралните средини.
- Подготовка и објавување на 3 изданија на списанието Моја Земја, единствено списание за земјоделство и рурален развој во Република Македонија.

- Подготовка и објавување на 3 изданија "Тока име", единствено земјоделско списание за земјоделство и рурален развој, кое е онлајн публикација на албански јазик и која е заеднички производ на НФФ, ИКЦ, Агринет и Агропука

- Објавени 3 инфографици на НФФ за Климатски промени, Проблеми и предизвици на жените во руралните средини и Активности за лобирање и застапување

- НФФ заедно со Агенцијата за храна и ветеринарство и Факултетот за земјоделски науки и храна во Скопје организираа 4 работилници со 100 учесници во Будинарци, Прилеп, Гостивар и Чашка за новите протоколи на ЕУ кои ќе се имплементираат во Македонија за производство на квалитетно млеко и адаптација на овој сектор за нови климатски промени.

- Организирањето на Првиот форум за земјоделство за климатски промени и пазарни врски во Скопје со учество на земјоделците, образованието, науката и другите засегнати страни кои ги докажаа потребите за климатски адаптивни мерки.

Промовирање на кооперативниот модел и други форми на фармерски економски организации за мали земјоделци како приоритет на пристапувањето кон ЕУ

НФФ даде поддршка за формирање на 2 кооперативи (1 кооператива во Тетово која сè уште е во фаза на основање наречена Скардус, да служи како сервисно ориентирана кооператива (пост бербена) за соработка на членовите и другите земјоделци и 1 кооператива во Ресен со име Најдоброто од Преспа каде што 40% од членовите се жени и менаџерот на кооперативата е жена). Во 2018 година Најдоброто од Преспа ја финализираше регистрацијата. Двете кооперативи се наоѓаат во рана фаза на развој и гледаат на НФФ како можност и олеснувач за нивниот понатамошен напредок.

- Зголемување на работата за социјално и економско вклучување на фокус групи- малите земјоделци, малцинствата и младите фармери

Организирана работилница со мрежа на млади фармери за лобирање и застапување. Работилницата беше организирана во соработка со НРЦ, а таквите работилници беа имплементирани и со вработените, Управниот одбор, потсекторските групи и Мрежата на жени фармери. Работилниците овозможуваат зголемување на информациите за алатките и законските одредби за лобирање и застапување во однос на правата на земјоделците и руралното население, ефективни примери за техниките на лобирање и застапување на НРЦ, лоби модел на НФФ, дискусија за улогата и планот на НФФ за лобирање и застапување во наредниот период.

Лобирање и застапување

Резултати:

- Подобрување на капацитетот на организацијата за лобирање и застапување на локално и национално ниво базирано на ХРБА

- Развој на иницијативи за лобирање и застапување за рурална сиромаштија, климатски промени, систем на субвенции и договорно земјоделство

- 18 препораки и анализи за зелената нафта, надоместок од мразови и суши, вишоци на производство, откупна цена, договорно земјоделско производство, креирање мерки за поддршка во руралниот развој, субвенции, ИПАРД, ситуација на сиромаштија во руралните средини, позиција на рурална жена, земјоделски пензии, породилно отсуство за рурални жени, акцизи за алкохолни пијалаци, интервенција за набавка на пченица, предлози за конкурентно производство на грозје и јаболко, беа доставени до Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство (МЗШВ), Министерството за финансии, Владата на Република Македонија, Министерството за труд и социјална политика, Агенцијата за стоковни резерви. Како директен резултат на овие препораки и барање НФФ успеа во 6 од тоа, во спецификите во врска со надоместоците од суши и мразови, вишоците од производство, некои промени во мерките во Програмата за рурален развој, акцизата за алкохолните пијалаци и делумно во 3 од нив, дискриминаторска мерка за поддршка на жените од

руралните средини е во процес на промена, дискусии за реформа на пензијата на руралното население се зајакнуваат, породилното отсуство за руралните жени е предмет на анализа. НФФ е соцоекономски партнер на Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство, учествува во 9 потсекторски групи каде што одлуките донесени за земјоделството и руралниот развој претставуваат официјална препорака до Министерството и до Владата.

- Декларацијата за подобрување на социјалната и економската положба на жените во руралните области потпишана од Националната федерација на фармери, Мрежата за рурален развој, Министерството за труд и социјална политика и Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство, на 15 октомври за Меѓународниот ден на руралната жена.
- НФФ, поддржан од Националниот ромски центар и Регионалната канцеларија на We Effect во Скопје, подготви и достави извештај за жените од руралните средини во Република Македонија до Комитетот за елиминација на сите форми на дискриминација врз жените ООН и учествуваа на 71-та сесија, и дадоа конкретни препораки за подобрување на социјалната и економската ситуација на жените од руралните средини, кои се целосно прифатени од страна на Обединетите нации.
- НФФ присуствуваше на состанокот за подготовка на Извештајот за напредокот на Република Македонија и даде забелешки и препораки за подобрување на состојбите во земјоделството и руралниот развој
- НФФ учествуваа во работната група на Владата на Република Македонија за изработка на Стратегија за соработка со невладини организации.

- НФФ заедно со Националниот Ромски Центар организираше обука за "Легализација на згради и објекти на земјоделско земјиште и други објекти и конструкции". На обуката учествуваа 12 лица (4 жени и 8 мажи).

- НФФ и Факултетот за земјоделски науки и храна подготвија анализа и препораки за ИПАРД, земјоделски кредити и земјоделски задруги, за кои се дискутираше и препораките беа зацртани од Националната конвенција за Македонија за ЕУ, организирана од Европското движење на Република Македонија.

- НФФ го организираше Првиот форум за земјоделство, каде што беа дадени препораки за спроведување на договорното производство и справување со климатските промени.

- НФФ организираше средба меѓу фармерите од Преспанскиот и Гостиварскиот регион со Делегацијата на ЕУ во Македонија за проблемите и предизвиците на овие региони каде што ЕУ може да помогне преку ИПА програмата. Земјоделците ги истакнаа пазарните проблеми, климатските промени, руралната инфраструктура, како пречка за развој на руралниот туризам, лошата состојба во селата во поглед на инфраструктурата, училиштата и проблемите и пречките за користење на ИПАРД програмата.

- 82 Објави на статии во медиумите за следните настани (Годишно собрание на НФФ 9, Годишен состанок на жени земјоделки - 22, Годишна прес конференција на НФФ 9, Прв земјоделски форум - 19, Меѓународен ден на руралните жени - 16, Извештај за НФФ за ЦЕДАВ - 7). Два разговори беа спроведени и тоа со Мемет Синани, член на управниот одбор на НФФ и лидер на тимот во потсекторската група за житни култури, каде што тој навистина ги изрази проблемите и барањата на земјоделците. Интервјуата беа емитувани на националната телевизија Алфа и на земјоделската програма на Македонската национална телевизија.

Родова еднаквост

Резултати:

- Зајакнување на стратемскиот фокус на родовата рамноправност во рамки на развојот на руралните и земјоделските подрачја

- Зголемен број жени на лидерска позиција во управувањето и членството во организацијата

- Во април 2018 година, Националната федерација на фармери беше дел од Меѓународната конференција "Рурални жени, жени земјоделци, каде сме", која се одржа во Долински Топлици, Словенија, во организација на Здружението на руралните жени од Словенија. НФФ ги претстави своите активности за лобирање кои ги спроведува со своите членови како активности спроведени со жени-фармери од Проектот поддржан од We Effect.

- Националната федерација на фармери ја поддржува активноста на Македонската платформа против сиромаштијата за промовирање новинарство кое ги опфаќа многуте аспекти на сиромаштијата и социјалната исклученост, поддржува известување кое ги почитува и ги штити граѓаните и нивното достоинство и изрази поддршка за новинарите кои дале видливост и публицитет на граѓаните кои ние обично не ги гледаме и слушаме.

- Подготвен план за активности на Мрежата на жени фармери.
- Студиско патување во Корче, Албанија беше организирано помеѓу жени земјоделки за размена на искуства и know-how во технологијата на производство, женски претприемачи, женско раководство, градење на вештини и заеднички иницијативи. Студиско патување беше организирано од страна на НФФ и Агринет и учествуваа 15 жени, членови на НФФ.

- Размена на искуства, обединување и подигнување на свеста на руралните жени за нивната важна улога во локалните заедници и заедници преку организирање на традиционален хуманитарен настан
- "Јуфидијада", на која учествуваа 60 жени-фармери, членови на НФФ.
- Национална федерација на фармери, Мрежа за рурален развој во РМ, Министерство за труд и социјална политика и Министерство за земјоделство, шумарство и водостопанство на Меѓународниот ден на руралните жени потпишаа Декларација за подобрување на социјалната и економската положба на жените во руралните средини. Оваа декларација претставува пресвртница за руралните жени во Македонија.

- НФФ со поддршка на регионалната канцеларија на НРЦ и "We effect" во Скопје подготви Поднесок во Комитетот на ОН за елиминација на дискриминацијата врз жените (ЦЕДАВ) на 71-та седница, кој што се однесува на Република Македонија со нагласување на вистински проблеми и предизвици за жените од руралните средини и конкретна препорака за решавање на нивните проблеми.
- Подигање на свеста за руралните жени пред институциите и медиумите дека македонската влада треба да има ефективни, но не и дискриминаторски мерки за жените од руралните средини во земјоделските и руралните политики и програми. Министерство за земјоделство, шумарство и водостопанство да ги отстрани дискриминаторските услови на привремената посебна мерка, дел од

Програмата за рурален развој 2018-2021, кои се однесуваат на субвенционирање до 70% од минималната бруто плата и да се воведат услови во кои ќе бидат вклучени сите невработени жени, дел од земјоделските домаќинства.

Студиски кружоци

Националната федерација на фармери од 2018 година, во своите активности, започна со методот за учење на возрасни - студиски кружок со цел да ги пренесе искуствата од Шведска за едукација на земјоделците во Република Македонија. На почетокот на 2018 година, Менаџерот за членство и услуги на НФФ беше задолжен за спроведување на овој модел. Во април 2018 година, менаџерот за членство заедно со претставници од други партнерски организации, со поддршка на We Effect, беа во студиска посета во Шведска, за едукација за Методот за учење на возрасни - Студиски кружок.

На почетокот на мај 2018 година, Менаџерот за членство и услуги го претстави моделот на Студискиот кружок- метод на учење на возрасни, на членовите на Извршната канцеларија, а со овој модел на учење се запознаа и членовите на Управниот одбор на НФФ. Во рамките на активностите за претставување на моделот до членовите на НФФ, но и за идентификување на потенцијалните лидери на студиските кружоци, во јуни 2018 година, за време на годишниот состанок на мрежата на млади фармери на НФФ на Факултетот за земјоделски науки и храна, моделот за учење на возрасни "Студиски кружок" беше претставен како ефективен и практичен начин на учење и комуникација на одредена група на луѓе заинтересирани за одредена област. По деталното претставување на "Студискиот кружок" меѓу младите фармери беше покажан интерес за организирање и учество во таква активност. Неколку потенцијални организатори на студиската група аплицираа за средбата, по што беше направен избор и беше донесена одлука да се одржи во Гевгелија. Потоа следеше процес на реализација на истиот. Студиската група во Гевгелија има 12 лица, кои на првиот состанок го избраа лидерот на студиската група и се согласија дека студискиот кружок ќе има 4 средби. Во 2019 година продолжија активностите за реализација на овој студиски круг. Во рамките на Акциониот план за 2019 година, НФФ планираат да спроведат втор "Студиски кружок" кој ќе се спроведува со членовите на Мрежата на жени фармери на НФФ.

Вмрежување и регионална соработка

НФФ се вклучи во голем број на настани и активности во 2018 година. Вмрежувањето е важен дел од работата на НФФ, која е проширена во дијалогот за повеќе чинители на сите нивоа. На национално ниво НФФ го зајакна дијалогот со државните институции (министерства, агенции, инспекторати итн.) За своите активности за лобирање и промоција врз основа на 12 разработени брифи, прегледи и анализи кои обезбедија заклучоци и препораки за понатамошни промени и активности во процесот

на земјоделската реформа (законски измени, мерки за субвенции, програми за поддршка и развој). Во овој пример најважен е дијалогот со МЗШВ каде НФФ вложува многу напори и е дел од 6 потсекторски групи и дополнителни комитети и тела за поддршка каде што ги разјаснуваме потребите на земјоделците и предлагаме решенија за подобрување на состојбата во рурални средини. Постојат бројни примери за соработка на национално ниво, како што се: дијалог со МЗШВ, Агенција за стоки резерви, стопански комори, бизнис сектор и фармери за процесот на откуп и цената на пченицата; дијалог со МЗШВ и Министерството за труд и социјална помош во однос на родово сензитивната поддршка (потенцијална дискриминација) во постојните програми за поддршка на земјоделството; дијалог со Министерството за труд и социјална помош за моделите за пензионирање за рурални жени, дијалог со Управата за јавни приходи и Министерството за финансии за персоналните даноците за земјоделците, нови одредби за акциза на вино и други алкохолни производи, дијалог со Земјоделскиот факултет, Агенција за проширување, приватни даватели на услуги во земјоделството, МЗШВ за новиот систем за консултации, дијалог со РДН, ОН Жените и други родово фокусирани организации за Меѓународниот ден на руралните жени, дијалог со ЕУ и земјоделците за потребите на луѓето во руралните средини, дијалог со задруги, Проекти за соработка на ЕУ, МААК и земјоделците за потребите на задругите.

На регионално ниво, достигнувањата вклучуваат дијалог со експертите поврзани со кооперативите, организации, претставници на државата и бизнисот за конвенцијата на ЕУ во Македонија, усогласување на земјоделството со прописите на ЕУ; соработка со други организации во Србија и Хрватска во однос на технологијата на производство; дијалог со организации и државни институции од Словенија, Австрија, Хрватска во врска со положбата на руралните жени; соработката со организации од Косово и Албанија за списанието Тока Име итн. На глобално ниво учеството на расправата на ООН за ЦЕДАВ, процесот на доставување документација / подготовка на извештајот и препораките е пример за дијалог со сите засегнатите страни и НФФ.

НФФ е постојано дел од реформите во законодавството кое е поврзано со земјоделството и руралниот развој, лобирањето и застапувањето е значаен дел од организацијата и нејзината основна дејност. Од оваа причина, НФФ не е само свесна, туку и ги разбира, нагласува и појаснува ефектите на одреден број прописи и протоколи кои се дел од националното законодавство.

Дополнително, како правен субјект, НФФ во 2018 година беше под влијание на изменетите регулативи во однос на новата политика за оданочување која го зголеми персоналниот данок на сите нивоа, променетите правила и протоколи за сметководство, протоколот за регистрација на даноците и неколку други кои го зголемија нивото на администрацијата.

НФФ како национална организација е во блиски контакти со голем број други невладини организации како на национално така и на локално ниво, и е дел од процесот за подобрување на граѓанскиот простор во земјата. Во 2018 година НФФ стана дел од групата за подготовка на новата стратегија и програма за поддршка на НВОи на Владата на Македонија и учествуваше на серија работилници и координативни состаноци. НФФ постојано се консултира и дава свој придонес во подготовката на

извештајот на ЕУ и разгледување на статусот на невладините организации во земјата, како и на работилниците и состаноците за подобрување на работата на невладиниот сектор. Во 2018 година, НФФ ги поддржа разните иницијативи на НВО за зајакнување на граѓанскиот глас, како што се протестите и барањата на невладините организации во југоисточниот регион на земјата, против нови рудници кои сериозно ќе влијаат врз животот на луѓето во регионот во сите аспекти работата и активностите на Македонската платформа против сиромаштијата, особено во делот на зајакнување на новинарите кои ја подобруваат видливоста на семејствата во сиромаштија. НФФ работеше со граѓанското движење во Тимјаник, Неготино, за да го објасни контекстот и да го поддржи формирањето на Центар за деца со посебни потреби, кој поради недоразбирање најпрво се спротивстави на локалното население. НФФ ги поддржа своите локални членови (невладини организации и кооперативи) во барањата пред бизнис секторот и Владата. НФФ активно и гласно ја поддржа Националната агенција за продолжување која се бори за своето постоење против новите одредби во предложениот Закон за советодавна услуга промовирана од МЗШВ. Ова се само неколку примери каде НФФ презеде активна улога и ги поттикна граѓаните и организациите за активности за развој и унапредување.

Финансиски преглед 2018

ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАЈ 2018

ПРИХОДИ **5.831.177,00**

Приходи од We Effect 5.399.322,00

Приходи од членство и услуги 431.797,00

Приходи од камати 58,00

РАСХОДИ **5.620.291,00**

Човечки ресурси 1.838.284,00

Даноци, социјални и др. Трансфери 416.071,00

Провизии 53.315,00

Канцеларски материјал 24.553,00

Патни трошоци 253.614,00

Кирии и оддржување 634.214,00

Активности 2.400.240,00

210.886,00